

Tchaj-wan, neboli Čínská republika, je ostrovní stát s necelými 24 miliony obyvatel, který dlouhodobě usiluje o svoji _____. Čína (ČLR) považuje Tchaj-wan za svoji součást a hrozí mu vojenským zásahem v případě, že by nezávislost vyhlásil. Tchaj-wan přesto funguje de facto nezávisle, má vlastní vládu, prezidenta, měnu, demokratické zřízení, vydává vlastní _____ a razí svou zahraniční politiku, velmi odlišnou od té čínské. Přesto vnímá Čínská lidová republika Tchaj-wan jen jako svoji _____ provincii, která na zastoupení na mezinárodní úrovni nemá právo.

V roce 1927 se Komunistická strana Číny pod vedením Mao Ce-tunga oddělila od vládnoucí Národní strany (Kuomintangu), vedené Čankajškem. Následovala občanská válka, která skončila vítězstvím _____ v roce 1949. Čankajšek byl následně se zbytkem své armády nucen uprchnout na Tchaj-wan. Na _____ byla vyhlášena komunistická Čínská lidová republika (ČLR) a pojem Čínská republika se zúžil na Tchaj-wan.

Čankajškově vládě se při _____ v prosinci 1949 podařilo na ostrov převézt i mnoho národních pokladů a velkou část čínských zlatých rezerv a rezerv v cizí měně. Navíc si formálně nárokovala vládu nad celou Čínou. Mezinárodní situace kuomintangské vlády však působila beznadějně. Vše změnila _____ válka a americká potřeba využívat Tchaj-wan jako základnu. Spojené státy proto roku 1950 vyslaly námořnictvo bránit ostrov před eventuálním čínským útokem. Roku 1955 Američané a Tchajwanci podepsali smlouvu o vzájemné obraně.

Situace se změnila v roce 1971. V důsledku sbližování ČLR a USA, které bylo namířeno proti SSSR během studené války, byla v roce 1971 ČLR přijata do OSN. Čínská republika (tedy Tchaj-wan) byla naopak _____. Dnes je Tchaj-wan členem jen několika mezinárodních organizací, například Světové obchodní organizace (WTO). Vysílá rovněž vlastní delegaci na olympijské hry. V těchto případech ale vystupuje pod označením „Čínská Tchaj-pej“, které pevninské Číně vadí méně.

Již v 60. letech vláda vsadila na nové technologie, začalo se hovořit o tchajwanském ekonomickém _____. Navzdory diplomatické izolaci se tak Tchaj-wan stal jedním z hlavních asijských hospodářských tahounů a jedním z nejlepších světových výrobců IT technologií. Na konci 80. let navíc začal proces demokratizace, který ukončil vládu jedné strany Kuomintangu. Tchaj-wan je dnes rozvinutou _____ s vysokou životní úrovní a se svobodou _____.

Vztahy s Čínskou lidovou republikou však zůstávají velmi chladné. Čína si stojí za tvrzením, že Tchaj-wan je její součástí a že bude usilovat o dosažení mírového „sjednocení“, v krajním případě si však vyhrazuje právo použít _____. Čína navíc důrazně deklaruje, že státy nemohou mít _____ vztahy jak s Čínou, tak s Tchaj-wanem. Tchaj-wan tudíž uznává jen 12 nezávislých států, jediným evropským je _____.

Americký prezident Joe Biden v září 2022 prohlásil, že pokud by došlo k napadení Tchaj-wanu Čínou, americké síly by ho bránily.

TCHAJ-WAN: ČÍNA, ČÍNSKÁ REPUBLIKA A ČÍNSKÝ HLAD PO ÚZEMÍ

- Najděte v osmisměrce všech čtrnáct hledaných slov: *demokracie, evakuace, komunista, korejský, nezávislost, oficiální, pas, pevnina, projev, síla, Vatikán, vyloučit, vzbouřenecký, zázrak*
- Následně slova doplňte do výchozího textu ve správném tvaru.

Ý	T	C	H	A	J	-	W	A	N	Í	L
M	K	A	R	Z	Á	Z	T	H	Ú	N	E
K	S	C	N	I	N	S	-	Ť	E	L	I
O	I	N	E	I	I	A	A	Z	N	Á	C
R	V	G	Á	N	N	P	Á	T	I	I	A
E	E	B	U	K	E	V	E	T	S	C	R
J	J	M	Q	Y	I	Ř	E	É	Í	I	K
S	O	Ž	K	S	Ř	T	U	P	L	F	O
K	R	Ě	L	C	Ň	Q	A	O	A	O	M
Ý	P	O	Ř	Č	Í	N	A	V	B	Č	E
Á	S	E	C	A	U	K	A	V	E	Z	D
T	I	Č	U	O	L	Y	V	Š	R	X	V

- Po správném označení zbydou na 3. až 6. řádku osmisměrky písmena, po jejichž zvýraznění se zobrazí tajenka. Jedná se o jména dvou provincií, které si, na rozdíl od Tchaj-wanu, komunistická Čínská lidová republika již násilím podmanila a dodnes tam tvrdě potírá jakékoliv snahy o vyjádření nesouhlasu.

Tajenky: _____

- Pospojujte s pomocí mapy následující charakteristiky k jedné či druhé okupované provincii.

- A.** Protože provincií procházejí trasy starobylé Hedvábné stezky, jedná se pro Čínu o strategický suchozemský most, jenž ji spojuje s vnějším světem. Navíc toto území sousedí s osmi zeměmi, a tudíž vytváří nárazník chránící centrální oblast Číny, nalézá se tam ropa a čínský režim tam testuje své jaderné zbraně.
- C.** Původní muslimští obyvatelé provincie, Ujgurové, hovoří jazykem příbuzným turečtině. Ve dvacátém století vyhlásili opakovaně, ale nepříliš úspěšně, nezávislý stát „Východní Turkestán“. Separatistům však chybí osobnost formátu dalajlamy, na kterou by se upřela pozornost zahraničních médií, a tak se o jejich snahách ve světě až donedávna nevědělo.
- E.** Poté, co pekinský režim roku 2009 nelitostně potlačil etnický motivované nepokoje, začal do regionu pumpovat peníze a neúnavně tam posílá chanské (čínské) dělníky. Zatímco mezi městským obyvatelstvem provincie již drtivě převažují Chanové, režim místní Ujgury houně internuje v „převýchovných“ táborech, kde v nelidských podmínkách končí statisíce zdejších obyvatel.

- B.** Himálaj lemující hranici mezi Čínou a Indií je vlastně přírodní verzí Velké čínské zdi. Hranice mezi oběma nejlidnatějšími zeměmi světa je ve skutečnosti hranicí mezi Indií a Tibetem, a právě proto chtěla Čína tuto oblast odnepaměti mít pod kontrolou, aby ji Indie nepřešla.
- D.** Dlouho se tvrdilo, že vést železnici do provincie trvale zmrzlou půdou, horami a údolími je nemožné. Roku 2006 proběhlo zprovoznění dráhy do hlavního města Lhasy. Čtyři osobní a nákladní spoje denně, třeba až ze Šanghaje a Pekingu, dovážejí čínské spotřební zboží, výdobytky moderní doby a především miliony chanských osadníků. Původní budhistická kultura mizí.
- F.** V roce 2008 se demonstranti protestující proti Číně začali pálit, aby na sebe upoutali pozornost světa, který se do Pekingu sjížděl na oslavu sportu - olympijských her. Nic z toho ale nepřestane: represe vládních orgánů, sebevraždy mnichů, ani masový příchod čínské populace.

Zdroje: 1) Marshall, T. (2018): *V zajetí geografie*. Rybka Publishers, Praha.
2) Economy, E., Levi, M. (2023): *Svět podle Číny*. Bourdon, Praha.

Řešení: 1) nezávislost, pasy, vzbouřeneckou, komunistů, pevnině, evakuaci, korejská, vyloučena, zázraku, demokracii, projevu, síly, oficiální, Vatikán
2) Sin-t'iang (A, C, E); Tibet (B, D, F)